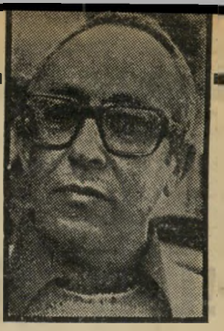

יעקב שרת / איש ממאדים

משיח בן-דויד

שימעו של אהרון דוידי, לוחם ומחנך, ואם נחזור אל המקורות סייפא וספרא, יצא זה מכבר למרחוק. אני משער שדעותיו הניציות, הלאומניות, ידועות לרבים וטובים.

ואף על פי כן, כאשר תורתו מתפרסמת שחור־על־גבי־לבן ובמובלט בשבועון לאנשים צעירים („קריאת ביניים", שבועון „מעריב", 11.8.80), מתעוררים בך גלי־מוח מן התדר ההיגבי.

אקדים ואשאל: מה טעם להתווכח עם אדם בעל דעות מוצקות, מחושבות מתחילתן ועד סופן? ואשיב מייד: אין טעם!

אז מדוע אני עושה זאת ומדוע הכל עושים זאת? האם כדי לשכנע את עצמם? לשרוק בלילה ולהתאזר לקול השריקה? לשם פורקן? לצורך תירגול שיכלי? אני מרשה לעצמי לומר, שכל הגורמים הללו פועלים גם יחד, זה פחות וזה יותר — לפחות אצלי — אבל יש עוד סיבה שאין לזלזל בה, והיא האמונה בהגיון, ההנחה כי יש ערך מצטבר לטיעון הגיוני, שלעולם אינך יודע מתי הוא יהפוך, כמאמר מורנו קרל, מכמות לאיכות ויתן אותותיו אולי לא בשיכלו של יריב רעיוני מושבע, אבל בשיכלו של אדם בעל „ראש פתוח", שאם כי הוא חושב עכשיו אחרת, אחרת לגמרי, אפשר מאוד שמנקר בראשו הירהור שמא, בכל זאת, יש פירכת במיבנה הרעיוני שלו — איש כזה, ביום מן הימים, מתוך התפתחות עצמית או בלחץ נסיבות, עשוי לזכות ב„ירידת תבלול" מעינו, ואז מי יודע, אפשר מאוד שגם לדברים שאתה כותב, והוא אולי קרא אי־אז בתור במיספרה, יהיה חלק כלשהו בהתחוללות זאת.

יש ביטוי עברי יפה: „נסתתרה ביניתי". כלומר היה היתה בינה, אך פתע גזה ונעלמה (למשל, פרס־את־רבין ו„חוק גאולת ירושלים"). אבל אם זה אפשר, אפשר גם ההיפך. בעטי הדל אני מנסה איפוא „ללמד בינה" — כלום אפשר ללמד ב י נ ה? כנראה אפשר, מפני שהעברית טוענת כך בפירוש.

ובכן יושב לו אהרון דוידי אי־שם ברמת הגולן ומרביץ תורה לבני ישראל, וגם עיתונאי זכור לטוב השכים לפיתחו, ורשם מפיו דברים אחדים. אסתפק פה בשתי מובאות ואנסה לטפל בהן כיכולתי.

● „היהודים שאינני מכבד הם היהודים שאינם עקשנים, זאת אומרת אלה שאינם מוכנים להקריב את עצמם כדי שעם ישראל יוכל להתקיים לעד. — — — יהודי עקשן מאמין, כי קיום עם ישראל הוא הערך העליון וכל היתר נזגר מערך זה. — — — אנחנו צריכים ליצור אצל הילדים כבר מגיל צעיר הרגשת הזדהות עם עם ישראל, עם גיבוריו ועם גיבוריו הלאומיים, ולהת־מיד בחינוך זה גם בגיל ההתבגרות ובחברה הבוגרת."

● „רבים שואלים: אבל למה שאנחנו נשב כאן ולא הערבי? הם אומרים: הרי גם הערבים ישבו פה לאחרונה?! והרי גם האינדיאנים ישבו בארצות־הברית, ובכל זאת גירשו אותם וחיסלו אותם האמריקאים, וזאת מבלי שהיתה להם (לאמריקאים) זכות היסטורית על ארצות־הברית, והרוסים שכבשו את סיביר והרסו את המיבנה החברתי והתרבותי של העמים היושבים שם... ואנחנו, שיושבים פה עם הזכות ההיסטורית שלנו — אין לנו זכות כזאת?"

נתחיל ב„עקשנות" המבורכת של המחנך אהרון דוידי. האם עקשנות היא ערך חיובי מוחלט? ברור שלא. כאשר הבן של דוידי יתעקש לקפוץ מהגג עם מצנח בצורת שימשיה, ואמא דוידי תצעק לאבא דוידי: „תראה מה הקטן הזה עושה!" אז המחנך שלנו לא יתווכח זמן רב עם העקשן הקטן, ובוודאי לא יניח לו להוכיח, שהעקשנות שלו משתלמת. עקשנות, כמו תכונות אחרות, יכולה איפוא להיות חיובית ושלילית, ולכן אי־אפשר שלא להניח, כי אפשר מאוד שמבחינה היסטורית (איך אומר העיתונאי הדגול: לא נותר לנו אלא להאמין ולראות מה יהיה) העקשנות המסויימת שמטיף לה עכשיו אהרון דוידי תיראה במבט לאחור לעבר ימינו אלה בדיוק כמעשה הדמיוני שבדיתי פה על ילדו.

אבל אנו יודעים היטב למה מכוון דוידי כשהוא מדבר בזכות ה„עקשנות". הוא מכוון לאי־פשרנות עם הערבים עד ל„שינוי עמדות וערכים מצידם" (ולרבות העמדה המשונה הנורסת, למשל, שרמת הגולן היא כיברת־ארץ השייכת לפי כל חוק ונוהג למדינה הקרויה סוריה, כלומר, ששדודה היא מסוריה ומצויה בידי מדינה אחרת — ישראל — שאין לה שום זכות עליה (ומעולם לא טענה לזכות עליה). ומאחר שהערבים טרם שינו עמדות וערכים, אנו זקוקים ליהודים עקשנים, שמוכנים להקריב את עצמם על מיזבח מניעת החזרת ארץ שדודה לבעליה (הסימפטיים או לא־סימפטיים — לכך אין שום שייכות לענייננו. גזלן סימפטי הוא גזלן; נגזל לא סימפטי הוא נגזל — החוק אינו תרגיל באסתטיקה). אהרון דוידי יודע היטב, שאותם בעלים לא ויתרו ולא יוותרו על מה שהם חושבים כי הוא רכושם. על כן הוא צריך ליהודים עקשנים, מקריבי עצמם, מפני שברי לו שלפנינו סידרת מילחמות, ובעניין זה התהגיון שלו ברזל. אני רק שואל — בהתעלמי משיקולים של צדק לגבי זכות הבעלות על השטח — מניין הביטחון הזה, שלדידו לא מדובר בעקשנות של ילד גחמני, שמצא מציאה וממאן להיפרד ממנה, אפילו היא שייכת לאחר? ומניין הביטחון, שאם כולנו נהיה חכמים, כלומר עקשנים, כלומר יהודים טובים, דווקא העקשנות הגחמנית שלנו תנצח — האם הגיבורים העקשנים מסוג צדקיהו בן־כנענה ושימעון בר־גיורא ושימעון בר־כוזיבא, שאני משער כי הם הם „הגיבורים הלאומיים" שאהרון דוידי מתאמץ שילדי טיפוחיו יזדהו עימם בלב ונפש, לא הוליכו את עמנו כל אחד לשואה בשעתה? (א־פרופו, שמעתי אימרה על יהודי יקר, שמטעמי אבירות השמורים עימדי לא אנקוב בשמו, שכתב יותר מספר אחד והירצה יותר מהרצאה אחת על השואה: "There is no business like Shoa business!").

כאן יכול אהרון דוידי לבוא ולומר לי: חכם שלי, הנה, אותם גיבורים עקשנים שהקריבו את עצמם על מיזבח הקיום הלאומי אומנם נהרגו, הם ואלפי לוחמיהם, והעם גלה שוב ושוב, אבל הנה אתה יושב לך פה ומתפרנס ממורשתם! אל תדרוש במופלא ממך — כל דור חייב להקריב את שלו — ואתה שייך לדור הזה!

זו טענה טובה מאוד, ואי־אפשר להשיב עליה בימינו, מפני שקודם כל, אין לנו מעבדה היסטורית שבה נוכל לבדוק מה היה אילו אותם עקשנים לא היו משתלטים בימיהם על מדיניות העם, ושנית, כאמור, לא נותר לנו אלא להמתין כמה עשרות או מאות בשנים עד שנדע את התשובה לגבי ימינו אלה. אלא מה? יש דבר שנקרא הערכת־מצב. הערכת־מצב אחת אומרת: כל העולם נגדנו, ויהיה נגדנו אפילו ניסוג עד „הקו הירוק", אז לא נזזו אף שעל, ונילחם, ונילחם, ונילחם, ויהיה מה שיהיה (נוסח הגיבורים העקשנים הנ"ל); והערכת־מצב אחרת אומרת: אם המצב שלנו כל כך אי־אי־אי, אז בואו נעשה חושבים, ונחפש לנו בעלי־ברית, ונשתדל להרוויח זמן כדי להתבצר (ולהתבצר לא רק צבאית, אלא גם, ואולי בעיקר, כלכלית, מוסרית), ואז לא נצטרך להתעקש על הקרבת חיים (כלומר מוות), אלא על החיים ללא הקרבה.

אגב, זו גם התשובה שלי לשאלה הבאה של דוידי, שאני כבר שומע אותה: רגע אחד, אם אתה מוותר היום על רמת־הגולן, מדוע לא תוותר גם על עכו ויפו — ותל־אביב — הלא גם לגביהם טוענים הערבים שיש להם זכות? על שאלת־המחץ הזאת אני אומר: הבעיה באמת אינה פשוטה, אבל אם נסכים כולנו שלא נפתור אותה לאורך זמן במילחמות ולו בשל הסיבה הפשוטה שיש הרבה יותר ערבים מיהודים (ומה גם שמישאלת מי־יתן־כל־עם־ישראל־עקשנים אינה אלא מישאלה), מה המסקנה? לבודד ולהתבודד — או לכפש בעלי־ברית ולעודד מגמות שלום בתוך העולם הערבי (על זה יגיד דוידי: חכם שלי, אינך יודע שמגמות השלום הערביות, ככל שישנן, הן כזב ומזימה? ואני אשיב: אפילו כך, יש לשלום הגיון קיום משלו, וראוי לטפחו נוכח הסיכוי שהוא יתבסס)?

ועכשיו הבה ניגש אל האינדיאנים והשבטים הסיביריים, שהושמדו אלה על־ידי החלוצים האמריקאים, ואלה על־ידי הקו־זאקים הרוסים — ואין פוצה פה ומצפצף. אני מתפלא על לוחם דגול ומחנך משכיל, שלא זו בלבד מערב זמנים היסטוריים בלי אבחנה, אלא שוכח או משכיח מחיניכיו איזה פערים עצומים בכוח־אדם (בראש ובראשונה), בכלי־מילחמה, בתיחכום, במורכבות היחסים האזוריים והבינלאומיים, בעוצמת כלי־התיקשורת, ועוד ועוד, יש בין ימי חיסול האינדיאנים והיאקוטים, ובין ימי מישאלת חיסול הערבים (באותן שיטות?).

לבוא היום, באוגוסט 1980, ולהטיף לאינדיאניזציה של מדי־ניות החוץ והביטחון של עם ישראל? זו כבר לא עקשנות. זו איוולת מדהימה, סנוורים מחרידים, שחץ היסטורי.

ואני נגעתי בריפרוף רק בשתי נקודות ב„דברים אל איש צעיר" של משיח בן דוידי מרמת־הגולן.

איך עלתה העקומה

ועשיתי על מינוי הגה־הי־וקינה / כי היה מישרד־החוץ למשל ושנינה:

„איך הפישפש עלה למעלה?" שר המשורר,
ולהשיב עדיין איש לא קם והתעורר,
על כן יוסיף, יצחק: „כיצד טיפסה העקומה?" —
מגיא חרמון עד וושינגטון זו נחת רוחמה!

תיפסו את הגנב!

כל העניין הזה עם דודו הלוי וראש שב"כ נראה בעיני כל כך מגוחך, עד שלא ראוי כמעט לכתוב עליו. אבל מה, כולם עושים את זה, ואני לא אשתין גם כן על העץ!

ובכן, מגוחך למה? אני משוכנע כה עמוקות שקוטעי רגליהם של ח'לאף ושבעה היו ע ר ב י ם, וכה נחרצות שאו־טו־טו הם יתגלו, עד שכבר עכשיו מצטייר לנגד עיני תסריט הביזון סביב הכוכב דודו הלוי, שכיתת רגליו למדינות הים כדי לדבר סרה בגוש־אמונים ובמתנחלי בית־אל, ועד־מעט־קט יוצג לא רק קבל ישראל אלא קבל עולם ומלואו, כבונה מיגדלים בחולות בסיני, שרלטן פוטיומקיניאני כליל ריק השלמות.

ואם עונש נלעג שכזה ממתין מעבר ליממה הקרובה לאותו דודו הלוי, מה טעם להחריד מרבצו את מכבש החוק הישראלי? הניחו לו, למלשין הנתעב הזה, אשר עשה יד אחת עם שונאי ישראל להכפיש יהודים כה מסורים בישראל, כי ירקב בקלון כזבו אשר הפיח בוושינגטון, ולמה תתלכלכו בכליאת חדל־אישים זה באיזה כלא ישראלי מופתי, למען ישנן משם כתבות אימים על הסוהר השחור!

או שמא את אזרחותו הישראלית תסירו מנו? שוטים שכמותכם! שבעה במסעות הריפוי והתעמולה מזה, וחלוי במסע חיפוש אחר מיקלט מדיני מזה — הישג נפלא שכזה להסברה הישראלית יקשה להעלות בדעת!

צחוק צחוק, כנאמר באותה בדיחה ידועה שלא זה המקום הנאות לסיימה, אבל בינתיים שימו נא לב, שתיסמונת „חברה במצור" מאפיינת אותנו יותר ויותר. בין במודע בין שלא במודע, בין במתכוון ובין בהיסח־הדעת, משתגל הישראלי יותר ויותר לאווירת „עליהום" נגד „בוגדים" למיניהם. הדיבורים של שלילת אזרחות אינם אלא תו אחד במנגינה הלאומנית הגואה ומחרישה את חירחורי הגסיסה של מהלך השלום ואת קולות השפיות.

בצניעותי כי רבה אודה, כי דודו הלוי לא נועץ בי כלל לפני שפירסם ללא צורך — אם גם ללא נזק, לדעתי — את שם ראש השב"כ — ואם יקרנו המקרה יחדיו אגלה לו את הסוד הזה. אבל מה שמעניין אותי הוא הפרץ הלאומני שהוא הפריץ ממחבו־איו אצלנו. אנחנו עוד נרגיש בו, ואני גם יודע החל מאיזה תאריך — תאריך הבחירות שלנו, שישחרר את בלמי הפאשיזם.

במדינה

(המשך מעמוד 62)

החלה מוחה בחשאי את דמעותיה, כשעל פניה הבעה של השלמה עם הגורל. אבל השופטים סירבו לעצ־רה. „אין אנו רואים צורך במעצרה. אפשר לנהל את החקירה כאשר היא משוחררת," אמרה השופטת. שולה ירדה מדוכן־העדים, ושני צעירים גבוהי־קומה נכנסו לאולם וישבו. הם שלחו מבטי־זעם לעבר הנאשם, ופתאום החלו צועקים לו בעברית וערבית: „מנוול, יריית ב־אדם בלי נשק." שראשר ביקש מבית־המישפט לצוות על הוצאתם מן האולם, והסביר כי השניים הם בניו של המנוח, שבאו מעזה כדי לשמוע את המישפט, למרות שלא הוזמנו כעדים.

השניים יצאו מן האולם, אך המ־שיכו לזרות מבטי־זעם לעבר ה־דלת.

מישטרה

יצר ההרס

לדברי התביעה לא הסתפקו הנאשמים בגניבת מכוניות, אלא הרסו אותן כדיך

מה גורם לבחור צעיר, תושב רמת־גן, ממישפחה טובה לגנוב מכוניות, להשתמש בהן כל עוד הוא נזקק להן, ואחר־כך לנפצן לרסיסים? אם סניגור ייצג את שלמה בור, זיביא חוזות־דעת רפו־אית, אולי תתברר התעלומה.

אם נכונים דיברי כתב־האישום

תובעת אמסטרדם
מכונית ופסיכיאטר

שהוגש על־ידי התובעת, יהודית אמסטרדם, נגד שלמה מכונית רנו 4 משכונת־מונטיפיורי בתל־אביב. המכונית שייכת לרות גולדברג, ובור לא טרח לבקש את רשותה.

הוא השתמש במכונית יחד עם חבר קטין ימים אחדים, עד ש־התקלקלה. אז הכניסו השניים את המכונית לפרדס, ובעזרת מוט בר־זל ניפצו את שמשות המכונית, והוציאו את מיכסה המנוע. אחר־כך שאבו דלק מצינורית בקרבור־טור, שפכו אותו על המכונית, ו־הציתו אותה.

לדיברי התביעה סחבו השניים עוד מכונית, ימים מיספר אחר כך, בחודש פברואר השנה. הפעם גנבו מכונית מסוג הילמן, שחנתה במיגרש־החנייה של אוניברסיטת בר־אילן. את המכונית הזו לא השמידו, אולי כיוון שהדלק אזל באמצע הרחוב. על־כן השאירו את המכונית במקום עמדה ברמת־גן.